

Prof. Zbigniew Gorlak
Dziedzina Sztuki Plastyczne
Dyscyplina Sztuki Piękne
Akademia Sztuk Pięknych
w Gdańsku

Gdańsk 21.11,2019 r.

Recenzja

Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu, Wydział Malarstwa i Rysunku, pismo z dnia 23 października 2019 roku, informuje o wyznaczeniu mojej osoby przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów Recenzentem w postępowaniu habilitacyjnym w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej - sztuki piękne Pana dr Tomasza Kalitko.

Do zlecenia została dołączona dokumentacja złożona przez habilitanta :

1. Autoreferat
 2. Dokumentacja prac malarskich
 3. Dokumentacja wystaw
 4. Wykaz dorobku artystycznego oraz informacja o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy naukowej i popularyzacji nauki.
- Dokumentacja wybranych wydarzeń (fotorelacja, katalogi, zaproszenia).

Pan dr Tomasz Kalitko ukończył studia w 2006 roku na kierunku Malarstwo w zakresie sztuk plastycznych z wyróżnieniem w pracowni prof. Jana Świtki. Stopień doktora sztuki w dziedzinie sztuki plastyczne, dyscyplinie artystycznej sztuki piękne, nadany uchwałą Rady Wydziału Malarstwa Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu z dnia 11.05.2011 na podstawie pracy doktorskiej pt.: Wielość perspektyw miejskiej narracji pod kierunkiem promotora : prof. Krzysztofa Markowskiego.

W latach 2006-2007 staż na stanowisku asystenta i od 2017 roku zatrudniony na stanowisku asystenta w VI Pracowni Malarskiej Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu. Od roku 2017 prowadzi jako kierownik VI Pracownię Malarstwa w UA w Poznaniu.

Ocena autoreferatu, dołączonego dzieła artystycznego, osiągnięć artystycznych, naukowych i dydaktycznych na podstawie załączonej przez habilitanta dokumentacji.

Dzieło habilitacyjne - POZA SEKWENCJĄ
Zestaw prac, omówiony w rozdziale pod tytułem NA CO PATRZĘ ?

Na cykl składają się 22 obrazy malowane w technice akrylu, tempery jajowej, oleju, marblingu. Prace powstały w latach 2017-2018. W maju 2018 roku wszystkie prace zostały zaprezentowane na indywidualnej wystawie pt. POZA SEKWENCJĄ w Galerii Szewska 16 w Poznaniu. Ponadto obraz SHOT 1 i Seria 1, 2, 3, 4, 5 były prezentowane na wystawie indywidualnej NIEPOKOJĄCA SEKWENCJA w Galerii Miejskiej w Mosinie.

Obrazy:

1. POZA SEKWENCJĄ – tempera jajowa, marbling, akryl i olej na płótnie, tryptyk, 150x500 cm
2. MIDNIGHT, MIDDAY – akryl i olej na płótnie, dyptyk, 200x300 cm
3. Z cyklu MIDNIGHT – akryl i olej na płótnie, 7 obrazów, 20x30 cm
4. Z cyklu MIDDAY – akryl i olej na płótnie, 10 obrazów, 20x30 cm
5. SHOT 1 – akryl i olej na płótnie, 150x200 cm
6. SHOT 2 – akryl i olej na płótnie, 150x200 cm
7. SERIA 1, 2, 3, 4, 5 – akryl i olej na płótnie, 5 obrazów, 20x30 cm

NIEBEZPIECZNA SEKWENCJA

„... Kiedy pojawiła się reklama, nastąpiło przewartościowanie kolejności- przedmiot ~ reklama. Reklama potrafiła z czasem odwrócić wcześniejszą sytuację: odtąd przedmioty będą produkowane dlatego, że pewne obrazy, pewne nazwiska lub pewne słowa znalazły uznanie...”

Roberto Galasso- Pawilon Baudelaire'a

Charles Baudelaire- „ ... Upijajcie się bez przerwy... Wchłaniajcie moje treści bez końca... , ... Kolor – uderzenie!... , ... Odbierajcie moje uderzenia bez przerwy...”

Bardzo czytelna dokumentacja pozwala na obszerne omówienie działań dr Tomasza Kalitko w sferze pracy dydaktycznej na Uczelni, ale przede wszystkim przedstawia własny punkt widzenia własnych dokonań twórczych. W dwóch częściach autoreferatu : Znaczenie opowieści oraz Na co patrzę w sposób analityczny autor „ referuje” podejście do postawionych sobie zadań artystycznych na polu malarstwa. Przyglądając się wnikliwie można odnieść wrażenie, że wyglądająca na pierwszy rzut oka „swoboda tworzenia” uzupełnia się w sferze muzyki oraz działań dydaktyczno- organizacyjnych i tworzy pełny i zwarty obraz dojrzałego artysty.

„ Lekkość” uderzeń pędzla na płótnie w przypadku Tomasza Kalitko jest wartością szczególną, spinającą wielką klamrą początkowe dokonania twórcze z ostatnim, krótkim okresem silnego przekazu dzieł „ Poza sekwencją”, cyklu „Midnight”, czy obrazów „ Shot”.

Zacznę jednak od końca, posiłkując się trochę metodą palimpsestową, „ zdzierając poszczególne warstwy, tak charakterystycznie stosowaną przez Tomasza Kalitkę, gdzie kalki projekcji nakładających zdarzeń, tworzą bardzo dynamiczny i wyrazisty przekaz narracyjny.

„ Zdrapując” warstwy/ opowieści zostajemy wchłonięci obrazami „ Tłumów”, „ Poczekalni”, „ Wejść...”, „Skrzyżowań” dosłownie i w przenośni.

Nakładające się przestrzenie tworzą wielość perspektyw i w ograniczonych geometrycznych płaszczyznach kumulują jedność treści - malarstwo z głęboką ideą jaką jest dychotomia dwóch znaczeń; Miasto- Człowiek.

„ Zeskrobując” nie mających swych granic przestrzenie, jak w kalejdoskopie przed nami pojawiają się artyści z przeszłości, których zajmował temat relacji naszego bytowania w kręgu aglomeracji, zachowań i samotności jednostki. Pierwszym takim twórcą może być Edward Hopper, może przez zbieżność

zarejestrowanych miejsc poszczególnych narracji- Tomasza Kalitki pobyt w Nowym Jorku był takim czytelnym znakiem. Zestawiając dzieła obu twórców obracamy się powierzchownie po zaproponowanych miejscach, ale możemy także zaprosić do tego spotkania poznańską artystkę Izabelę Gustowską i z jej 3,22 minutowym trailerem „Przypadek Josephine H...”, dziełem z 2013 roku. Odkrywając następną warstwę znalazłem protoplastę „komiksowych opowieści” Tkaninę z Bayeux – ręcznie haftowane płótno, długości 68 metrów, przedstawiające podbój Anglii przez Wilhelma I Zdobywcę i bitwę pod Hastings w 1066 roku, średniowieczne, świeckie dzieło z epoki, o której można powiedzieć epoką symbolu.

W autoreferacie Tomasz Kalitko pisze w podrozdziale ; „Tragedia obrazu”, że... „Tragiczny jest także los samej tragedii już niezdolnej do poruszenia nas treścią (wizualną)...” ale, czy można zgodzić się z autorem takiego sformułowania? W 2001 roku w Teatrze Polskim w Poznaniu Krzysztof Warlikowski przedstawiał sztukę „Oczyszczeni” Sarah Kane, przedstawicielki nurtu teatralnego zwanego Nowym brutalizmem. . Do tej pory pamiętam scenę w której główna bohaterka, pod wpływem doktora Tinkera, popełnia samobójstwo- rzucając się na ścianę wielkiego ekranu – telebimu , jak w Matriksie, powodując, że sypią się cyferki jak wielki deszcz odchodzącego życia... Scena jest tak wymowna i nowatorsko przedstawiona, że obraz głęboko pozostał na lata.

Po latach doświadczyłem podobnego zjawiska, w roli głównej z dziełem Kalitki, ale o tym zdarzeniu w następnym opisie.

Tomasz Kalitko pisze za Jerzym Grotowskim, za którym postępuje według „instrukcji” Mistrza , o „...stopniowym zredukowaniu tych wszystkich elementów, które nie były potrzebne. Eliminując dekoracje teatralne, kostiumy, aranżację świetlną, zwiększył siłę i ekspresję...”

Cezurą, momentem przełomowym, o którym pisze Tomasz Kalitko w rozdziale „Na co Patrzyć” są obrazy „Midnight” i „Midday” z roku 2017, które stają się w twórczości nowym etapem twórczym, są prezentacją dysertacji habilitacyjnej.

W obrazach do roku 2017 Tomasz Kalitko buduje narrację, w której widz jest obserwatorem. Cykle malarskie po ty okresie stawiają nas, widzów w zupełnie innym miejscu, z miejsca na okręgu przekraczamy niewidzialną linię i znajdujemy się wewnątrz koła, jesteśmy w tej perspektywie bohaterami.

W „Midnight” grupa osób otacza nas i pochyla się nad nami; Ja jestem w punkcie centralnym.

Stosując taką metodę, zaangażowania widza do interakcji duchowej, bo nie fizycznej Kalitko buduje, albo inaczej burzy „mur ”, nieprzekraczalną granicę jaką w tradycyjnym znaczeniu jest dzieło sztuki i stajemy w pozycji zagrożonej. Artysta prowokuje nas do interakcji, burząc idylliczny spokój konesera sztuki. Materie pojawiające się jako przestrzeń , zakłócenie widzenia dzięki zastosowaniu metody marblingu tworzą charakterystyczny „ szum” , potęgując rzeczywistość treści i materii obrazu.

Sztuka Tomasza Kalitki jest niezwykle aktualna i stawiająca autora w pozycji avant / before/ vor zdarzeń współczesnego malarstwa.

Podobny , niespokojny , bolesny duch naszych szybkich czasów w malarstwie Tomasza Kalitki widzimy w świecie filmu, gdzie Todd Phillips w „ Jokerze”, czy Robert Eggers w „ Lighthouse” z 2019 roku, stosują specyficzny rodzaj

filmowania , w których ekspresyjne zbliżenia tworzą niespotykaną, arcy – wyrachowaną materię, wciągając widza do gry w rzeczywistość zdarzeń. Historia , którą teraz przytoczę była zapewne zbiegiem okoliczności, ale zasługuje na zapisanie w biografii Tomasza Kalitko.

Prace „ Poza sekwencją” Tomasza Kalitko były prezentowane w piątek 8 marca 2019 roku na wystawie „ TRIO” w Wielkiej Zbrojowni w Gdańsku. 14 stycznia z rąk mordercy- zamachowca ginie ugodzony śmiertelnie nożem Prezydent Gdańska Paweł Adamowicz. 10 marca 2019 roku miały odbyć się wybory na Prezydenta Miasta.

Przed samym wernisażem organizatorzy wystawy zauważają w środkowej części tryptyku „ Poza sekwencją” scenę, która jak żywo przypomina tragedię sprzed 3 miesięcy; bójka mężczyzn i jeden z „ bohaterów” obrazu ginie ugodzony nożem, podobnym jak w feralny wieczór zbrodni.

Po wyborach prezydenckich, w następny dzień , środkowa część tryptyku wraca, wcześniej ukryta, na swoje miejsce.

Obraz „ Poza sekwencją” namalował Tomasz Kalitko w roku 2018.

Pozwolę zacytować z tekstu autoreferatu słowa autora:

„ ... Jeszcze raz przywołam widok Manhattanu. Ale bez wież World Trade Center. Na zdjęciu przedstawiającym obecny wygląd Dolnego Manhattanu ten brak wież, z estetycznego punktu widzenia, nie ma już zbyt wielkiego znaczenia dla panoramy Nowego Jorku, ale, co znamienne, ciągle ma wielkie znaczenie memoratywne i etyczne. Obrazy nie zawsze odnoszą się do konsekwencji konkretnej katastrofy, społecznego czy politycznego dramatu ani do formy ich medialnego istnienia. Są z natury dyskretne i często indyferentne. Starają się tylko dotykać styku przemian zachodzących w świecie i w ludziach.

Wielkie znaczenie, i to sam podkreśla autor, ma dotknięcie w swojej materii treści i formy naszej i każdego z osobna, losu jednostki w relacji z otaczającą rzeczywistością.

Taka refleksja, po byciu z obrazami Tomasza Kalitki buduje nam spektrum jak z lektury dzieł Williama Shakespeare'a , gdzie losy człowieka i świata splatają się w każdej jednostce, stawiając nasze działania ponadczasowo determinując podobne odczucia i ból istnienia, jak i radość tworzenia i ograniczonej czasem i formą egzystencji.

Nie jesteśmy konserwatorami muzyki, tym bardziej teoretykami akustyki, ale nie sposób nie zauważyć zaangażowania Tomasza Kalitki w działalność muzyczną.

W dokumentacji ; „Dokumentacji wystaw ”znalazłem obrazy „ Jam Session” z 2016 roku w Galerii Omega w Toruniu, czy „ Obrazy fabularne” w Muzeum Stanisława Staszica w Pile w 2016 roku.

Lecz nie te obrazy ściśle związane, merytorycznie są nawiązaniem do działalności kompozytorskiej i jako muzyka wiążą z malarstwem.

Paradoksalnie- miałem możliwość wysłuchać koncertu zespołu Panoptikum pod kierownictwem Tomasza Kalitko - struktura prowadzenia dźwięku i pędzla jest identyczna. Melodyka utworów modelowana jest jak falowanie i rytmiczność w obrazach ; „ Brooklyn street” 20x210 z 2016 roku, czy cykle „ Procesja 1” i „ Baptysterium San Giovanni” monotypia na cappie 20x30x12 z 2017 roku.

Studiując pozycję w opracowaniu habilitacyjnym pt. Dydaktyka, na szczególną uwagę zasługuje wyjątkowe zaangażowanie w działalność pedagogiczną na

Uczelni w Poznaniu jak i pełnienie wielu obowiązków m.in. Dziekana Wydziału Malarstwa i Rysunku, członka Rady Wydziału, Senatu UAP i Senackiej Komisji Medalowej, a także prace w komisji socjalnej, stypendialnej oraz Fundacji UAP, oraz opieka dwóch Kół Naukowych na kierunku Malarstwo i Międzyśrodkowiskowego Koła Doktoratów.

Aktywność na polu budowania wysokiego poziomu uczelni, rozszerza się na pogłębianie umiejętności społecznej i przekazywanie takiej postawy na pracę w grupie nauczycieli i studentów, inicjując wspólne działania, prac, plenerów warsztatów, jako swoistego jak pisze Tomasz Kalitko „laboratorium społecznych postaw”.

Osobnym działem aktywności dr Tomasza Kalitko są aktywności na polu współpracy naukowej i popularyzacji nauki.

Aktywność Pana dr Tomasza Kalitko Wymienię w punktach i przeliczając na ilość lat od czasu uzyskania stopnia doktora jest imponująca :

Nowy Obraz/ Nowe Spojrzenie 2013-2018, wystawy końcowo-roczne, kurator wystaw (VI Pracownia w UAP), Międzynarodowy projekt Korespondencja II, Dialogi i kreacje w Brnie, Akcja Fuzja w Poznaniu, Akcja Czesław Miłosz Live w Poznaniu, Europejski Stadion Kultury w Rzeszowie, Mural Wojna w Gorzowie Wielkopolskim, Mural Stacja Mos w Gorzowie Wielkopolskim, Akcja Artystyczna organizowana przez Stowarzyszenie Sztuka Miasta Gorzów WKLP, Projekt artystyczny Powiększenie w Brnie, koncerty zespołu Panoptikum (wydanie płyty „ Transcontinental train live ”).

Od roku 2011 po uzyskaniu stopnia doktora Tomasz Kalitko organizuje 14 wystaw indywidualnych m.in. „Historie miejskie” w Galerii Miejskiej w Mosinie, „Jam session” w Galerii Omega w Toruniu, „ Traffic City” w galerii Off Format w Brnie, „Poza sekwencją” w galerii WmiR , Szewska 16 w Poznaniu.

W wystawach zbiorowych po uzyskaniu stopnia doktora Kalitko bierze udział w ponad 17 prezentacjach , m.in.: „Made in Poland” w wystawie malarstwa polskiego w Niemczech, „Synteza Sztuk” w BWA w Bydgoszczy, Baraja Mirada w międzynarodowej wystawie zbiorowej w San Sebastian w Hiszpanii, Neighbourouhood w Der Europaischen Naturerlebnisstatte Oderberge -Lebus w Niemczech i „Korespondencja III .Dialogi i kreacje” w Galerii Privna w Brnie. Tomasz Kalitko bierze czynny udział w Międzynarodowych Imprezach Artystycznych prezentujących własne umiejętności w Czechach, Niemczech, Poznaniu, Hiszpanii.

Za opracowania zbiorowych dokumentacji prac badawczych otrzymuje Tomasz Kalitko nagrody artystyczne Nowy Obraz / Nowe spojrzenie w latach 2014, 2015, 2016 i 2017 roku.

W roku 2011 Tomasz Kalitko otrzymuje Stypendium Marszałka Województwa Wielkopolskiego w dziedzinie kultury.

Od roku 2013 dr Tomasz Kalitko jest członkiem Jury Konkursu o Nagrodę Artystyczną przyznawaną przez Fundację M.M. Pieńkowskiego, członkiem jury w Komisji Konkursu o Nagrodę Artystyczną Nowy Obraz/ Nowe Spojrzenie oraz członkiem jury konkursu I Festiwalu Ulicznego w Gnieźnie.

Na Wydziale Malarstwa i Rysunku , na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu sporządza recenzje prac licencjackich Olgi Chodorowskiej , Marcina Płońskiego oraz pracy magisterskiej Joanny Gryzińskiej.

W latach 2016-2017 prowadzi wykłady dla studentów studiów podyplomowych i studiów doktoranckich : Portret miasta, O komiksie oraz Miejskie narracje.

W Autoreferacie dr Tomasz Kalitko pisze: „ ... Określenie: „ na co patrzę?,
wzmacniam zobowiązującym etycznie słowem „ naprawdę', które wymaga ode
mnie rozpoznania autentyczności tego, na co patrzę...”.

Tomasz Kalitko pyta i stawia zobowiązanie. Wszystkie możliwe formy życia,
filtrowane przez materię i treść w swojej umowności i założeniach artystycznych
muszą dotyczyć autentyczności, jak koncepcja równoważności masy i materii w
równaniu Alberta Einsteina z roku 1905 $E = mc^2$.

Obcując ze sztuką Tomasza Kalitko konstatuje, że dotykamy sztuki
autentycznej, indywidualnej, niepowtarzalnej mającej energię i moc prawdy.
Ale Tomasz Kalitko mówi nam, że postawa twórcza odpowiada swoimi
dziełami, ale też na drodze dydaktyki jest formą nieskończoną, dotykającą
autentyczności własnych postaw.

Tomasz Kalitko jest w przestrzeni polskiej sztuki postacią na wysokiej pozycji,
wyznaczając przed sobą szerokie pole działania, budując silne podstawy wiedzy
i praktyki.

Konkluzja.

Jak wynika z zaprezentowanej dokumentacji proces kształcenia i doskonalenia
własnej wiedzy i umiejętności w zakresie sztuki stawia przed nami w osobie
Habilitanta wszechstronnie przygotowanego twórcę i pracownika naukowego.
Osiągnięcia artystyczne, twórcze (naukowe) i dydaktyczne Pana dr Tomasza
Kalitko stanowią nie tylko znaczący wkład w samą dyscyplinę malarstwa, są
również ich efektywnym przełożeniem na sferę dydaktyki i upowszechniania
kultury oraz kształtowania estetycznych postaw polskiego społeczeństwa.
Dorobek Habilitanta należy również szczególnie wysoko ocenić w aspekcie
troski o zachowanie naszej tożsamości kulturowej.

Niniejszym stwierdzam, że osiągnięcia artystyczne, twórcze i dydaktyczne Pana
dr. Tomasza Kalitko w pełni spełniają wymagania art.16 Ust.2 Ustawy z dnia
14.03.2003 roku o stopniach naukowych i tytule oraz o stopniach w zakresie
sztuki, stawiane kandydatom do stopnia doktora habilitowanego sztuki.

